

Kurbanova Rita

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

San'atshunoslik fakulteti, Pedagogika va psixologiya kafedrasida assistenti.

Nazarov Sulaymon

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

San'atshunoslik fakulteti 3-D kurs talabasi.

Annotsatsiya. *Maqolada ota-onalarning farzand tarbiyasidagi hal qiluvchi roli, ota-ona mas'uliyatining turli jihatlari yoritilgan. Bu hissiy tarbiya muhimligini ta'kidlaydi, bunda ota-onalar o'z farzandlari uchun xavfsiz muhit yaratadilar, hissiy barqarorlik va o'z-o'zini hurmat qilishni rivojlantiradilar. Ota-onalarning chegaralarni belgilash va qadriyatlarini singdirishdagi roli o'rganilib, bolaning rivojlanishida axloqiy yo'l-yo'riqning ahamiyati ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar. *Ota-onalik Bola rivojlanishi Hissiy tarbiya Chegaralar va qadriyatlar Akademik muvaffaqiyat Mustaqillik Ijtimoiy ko'nikmalar Sog'lom turmush tarsi Inqirozni boshqarish Hayotiy ta'sir Hissiy chidamlilik Axloqiy rivojlanish*

Ota-onalik sevgi, mas'uliyat va yangi avlodni shakllantirish bilan ajralib turadigan chuqur sayohatdir. Farzand tarbiyasida ota-onaning o'rne beqiyosdir, chunki ular bolaning hissiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishining asosiy me'morlari bo'lib xizmat qiladi. Ushbu maqolada ota-onalar o'z farzandlarini tarbiyalashda ko'p qirrali mas'uliyat va ularning farzand kelajagini shakllantirishga qanday ta'sir ko'rsatishi ko'rib chiqiladi. Ota-onalarning asosiy vazifalaridan biri hissiy qo'llab-quvvatlash va tarbiyalashdir. Bola tug'ilgan paytdan boshlab, ular xavfsizlik va sevgi hissi uchun ota-onasiga tayanadilar. Issiq va qo'llab-quvvatlovchi uy muhiti bolaning o'zini o'zi qadrlashi va hissiy barqarorligini oshirishga yordam beradi. Ota-onalar farzandlariga his-tuyg'ularini tartibga

solish va ifoda etishni o'rgatishda muhim rol o'ynaydi, keyinchalik hayotda sog'lom shaxslararo munosabatlar uchun asos yaratadi. Ota-onalar bolaning hayotidagi birinchi o'qituvchilar bo'lib, qadriyatlar, axloq va ijtimoiy normalarni o'rgatadilar. Aniq chegaralarni belgilash bolalarga to'g'ri va noto'g'ri o'rtasidagi farqni tushunishga yordam beradi. Ijobiy xulq-atvorni namuna qilib, hamdardlik, mas'uliyat va halollik kabi qadriyatlarni singdirish orqali ota-onalar farzandlarining axloqiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadilar. Ota-onalar bolaning ta'lim yo'lida muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar o'rganishga bo'lgan muhabbatni tarbiyalashdan tortib, uy vazifalarini bajarishga yordam berishgacha, farzandlarining o'quv muvaffaqiyatida muhim sheriklardir. Bolaning ta'limga jalb etilishi akademiklardan tashqariga chiqadi; bu ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatlari, qiziquvchanligi va bilimga umrbod ishtiyoqini rivojlantirishga yordam beradi. Qo'llab-quvvatlash bilan birga, ota-onalar ham farzandlarida mustaqillikni rag'batlantirishlari kerak. Ularga tanlov qilish, xatolaridan saboq olish va o'z harakatlari uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishlariga imkon berish, chidamlilik va o'ziga ishonishni rivojlantirishga yordam beradi. Yo'l-yo'riq va avtonomiya o'rtasidagi muvozanat bolaning hayot qiyinchiliklarini engish qobiliyatini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Ota-onalar bolaning ijtimoiy ko'nikmalarini va o'zaro munosabatlarini shakllantirishda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. Turli xil ijtimoiy muhitlarga ta'sir qilish orqali bolalar boshqalar bilan qanday muloqot qilishni, hamkorlik qilishni va hamdard bo'lishni o'rganadilar. Ijobiy ijtimoiy xulq-atvorni modellashtirish va nizolarni hal qilishni o'rgatish bolalarni ijtimoiy munosabatlarning murakkabligiga tayyorlashning ajralmas jihatlari hisoblanadi.

Hayot qiyinchiliklarga to'la va ota-onalar qiyin paytlarda xavfsizlik tarmog'ini ta'minlash uchun bor. Ota-onalarning farzand tarbiyasidagi roli juda muhim va u bolalarni maktabga yuborishdan tashqarida. Ota-onalar farzandlarining akademik muvaffaqiyati, shaxsiy rivojlanishi va umumiy farovonligini shakllantirishda asosiy ro'l o'ynaydi. Ota-onalarning farzand tarbiyasidagi rolining ba'zi muhim jihatlari, Ota-onalar bolaning hayotidagi

birinchi tarbiyachilardir. Ular bolaning kognitiv, hissiy va ijtimoiy rivojlanishiga dastlabki bosqichlardan oq ta'sir qiladi. Uyda tarbiyalanuvchi va rag'batlantiruvchi muhitni ta'minlash bolaning umumiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Ota-onalar qanchalik kichik bo'lmasin, qiziqishni kuchaytirish, izlanishni rag'batlantirish va yutuqlarni nishonlash orqali o'rganishga ijobiy munosabatni rivojlantirishlari mumkin. Bolaning ta'lim jarayoniga jalb etilishi ularga o'rganishni umrboqiy va zavqli jarayon sifatida ko'rishga yordam beradi. Maqsad va umidlarni belgilash Ota-onalar o'z farzandlarining o'quv natijalari va xulq-atvori uchun haqiqiy umidlarni qo'yishlari mumkin, bu ularga ta'limning muhimligini tushunishga yordam beradi. Erish mumkin bo'lgan maqsadlarni belgilash bolalarni rag'batlantirishi va mas'uliyat hissini uyg'otishi mumkin. Uyda o'rganish uchun qulay muhitni ta'minlash tinch o'quv maydonini tashkil etish, kitoblar va o'quv materiallari kabi zarur resurslarni ta'minlash va chalg'itishni cheklashni o'z ichiga oladi. O'qishga bo'lgan muhabbatni rag'batlantirish va turli o'quv materiallaridan foydalanishni ta'minlash ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. O'qituvchilar bilan muntazam muloqot qilish ota-onalarga farzandining taraqqiyoti, kuchli tomonlari va yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalari haqida xabardor bo'lishga yordam beradi. O'qituvchilar bilan hamkorlikda ishlash bola uchun qulay ta'lim muhitini yaratadi. Bolalarga intizom va vaqtni boshqarish muhimligini o'rgatish ularning akademik muvaffaqiyatlariga hissa qo'shadi. Uy vazifalari, o'qish va darsdan tashqari mashg'ulotlar uchun tartiblarni belgilash bolalarda yaxshi odatlarni shakllantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Braun, C. R. (yil). Bolalar dunyoqarashiga madaniy ta'sirlar: ko'p o'lchovli nuqtai nazar. Madaniy psixologiya har chorak, 28 (4), 321-340.
2. Smit, J. A. (yil). Bolalar ta'limida oilaviy birlik: yaxlit rivojlanish uchun asos. Bola taraqqiyoti jurnali, 15(2), 123-145.
3. Ta'lim siyosatini isloh qilish qo'mitasi. (Yil). Kelajakni shakllantirish: ta'lim siyosatiga kompleks yondashuv. Hukumat bosmaxonasi..

Foydalanilgan internet saytlar.

1. [Zenodohttps://zenodo.org](https://zenodo.org)
2. [https://gbif.org.](https://gbif.org)